

Stíny justičních poprav: příběh odporu a zapomenutých hrdinů

24.10.2025 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

Setkání spojené s prezentací unikátní kolektivní monografie Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu se uskutečnilo 21. října 2025 v Refektáři kapucínského kláštera v areálu klášterní zahrady v Žatci.

Publikace, na které více než patnáct let pracoval tým historiků a archivářů pod vedením historika **Petra Malloty**, mapuje osudy 232 osob popravených z politických důvodů. Vedle toho se zabývá i 34 kriminálními případy, které byly režimem účelově politicky manipulovány či byly v minulosti omylem za politické vydávány. Při této příležitosti jsme připravili krátký rozhovor s vedoucím autorského kolektivu a hlavním editorem, historikem **Petrem Mallotou**, který přibližuje význam knihy i specifika případu žateckého kapitána Karla Sabely.

Co považujete za hlavní přínos vaší kolektivní monografie „Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu“?

Monografie představuje dosud nejucelenější soubor životních příběhů 232 osob popravených v letech 1949 až 1960 na základě politických procesů (a také některých politizovaných kriminálních případů). Díky detailnímu archivnímu bádání a rozsáhlé dokumentaci přináší nejen fakta, ale dává obětem i lidskou tvář. Chceme tak umožnit veřejnosti hlubší pochopení mechanismů totalitního teroru a tragických důsledků, které měly na jednotlivce i celé rodiny.

Proč je případ žateckého kapitána Karla Sabely významný a co o něm čtenáři v knize najdou?

Kapitán Karel Sabela byl hrdina druhého odboje, jako tankista se během války zúčastnil několikaměsíčního obléhání Němci obsazeného francouzského přístavu Dunkerque. Po komunistickém puči se postavil nastupující rudé totalitě. Zapojil se tehdy do ilegální organizace Praha-Žatec, která plánovala na březen 1949 protikomunistické povstání. Svou odvahu zaplatil životem. Jeho příběh ilustruje brutalitu komunistického režimu, fungování jeho bezpečnostního i justičního aparátu. V naší publikaci je osud kpt. Sabely zpracován velmi podrobně, včetně unikátních archivních dokumentů a svědectví pamětníků. V roce 2023 došlo k objevu utajovaného místa pohřbení ostatků kpt. Karla Sabely na Ďáblickém hřbitově a nyní se připravuje jejich exhumace.

Jaká je role justičních poprav v rámci širšího systému totalitního teroru?

Justiční popravky byly nejen prostředkem likvidace politických odpůrců, ale zároveň nástrojem zastrašování celé společnosti. Před domácím i zahraničním publikem zachovávaly zdání legitimacy. Cílem bylo nejen odstranit konkrétní osoby, ale i podpořit ideologickou kontrolu, potlačit odpor a upevnit moc.

Co byste rád vzkázal veřejnosti, která se chystá přijít na prezentaci knihy do Žatce?

Přijďte si poslechnout mimořádné příběhy z naší nedávné historie. Příběhy o hrdinství i zbabělosti, lidské ušlechtilosti i malosti. Osudy protikomunistických odbojářů nesmí být jen zapomenutou či polozapomenutou součástí naší minulosti, ale musí být i výzvou pro současnost a budoucnost. Je důležité si vážit svobody, demokracie a bránit lidská práva, aby se podobné tragédie nikdy neopakovaly. A také poděkovat těm, kteří za tuto svobodu zaplatili nejvyšší cenu.

Akce v Refektáři kapucínského kláštera v Žatci představovala jedinečnou příležitost nejen k hlubšímu poznání tragických osudů obětí politických represí v komunistickém Československu, ale také k zamyšlení nad hodnotami, které jsou dnes základem naší svobodné společnosti. Díky práci historiků a archivářů, jako je **Petr Mallota**, můžeme tyto příběhy uchovat a předávat dál, aby nikdy neupadly v zapomnění.

AUTOR: **PETRA JUNGWIRTHOVÁ**

FOTO: **ÚSTR / MARTIN VACEK**

<https://www.ustrcr.cz/stiny-justicnich-poprav-pribeh-odporu-a-zapomenutych-hrdinu>